కేసరి వాఙ్మయం

Sl No. 533

శ్రీ రామచంద్రాయనమః ॥

కపోత వాక్యము.

క. శ్రీకర శ్రీపతి భక్తవ
శీకర శంకర విరించి సేవితప
శ్రీకర రిపుభీకర కరు
ణాకర ఖలదనుజశిక్ష ణాంబుజనయనా.

వ. అవధరింపుము త్రోస్ట్రిహాంకరుండవయ్యుఁ బరాపా
రరాకోపంబున విడఁగారాడుడాయు భువిశాపరాగతుండ
యున సకలావసంగివకాని యుక్ష్మంబునఁ గాపాడం
బూనియున్న సముదాయంబునకు సమయుడగు, గ్రీష్మంబగును
గ్రీష్మంబద్దశక్యాంబున సంభ్రమా గ్రీష్మమునం గనిమునప
గవాసితమ్ముం డైన యారక్తాననంబులంబదగుంగాని
యూపదించు టుచితంబగునే యనిని వినవచ్చు, పూర్వ
కాలంబున నొక నెకంగని యొక యొకనిమిగుల
నాకొని వచ్చి సంగసుంగొని శత్రుత్వంబుపోవఁగ మి
త్రత్వంబునం గపోతమిథునంబు బడి మోహకారం
బోసరించెంగాపున, మాసప్రవడు గావించుపగదే
ఇతండేనంత, సకలలోక విహారిణుండగు రాప
బంధులకు నీకాత్మవైనమృదంగగాసిన, నదినావశ్రీ

నయగు టెఱుంగవే; యిక వేయునేటికి, శరణాగ
తుండు గావున విద్విషద్విభీషణుండగు నవ్విభీషణుని
రక్షించెదననిన నయ్యినతనయుం డిట్లనియె.

క. విపినములోపల దిరిగెడు, కపులము చపలాత్మ
కులము కరుణానిధినే, నపరాధినైతి నెటువలె, నుప
కారము జేసెపక్షులుర్వినాథా. 3

క. ఘోరాటవిలో బక్షులు, గౌరవమున నెఱుకునె
ట్లు గాచెనుదానిన్ శ్రీరామ దెలుపుమనుట
యు. నారాముడు దెలుపజొచ్చె నర్కజు
తోడన్. ౪

క, హిమహిమవంతము చేరువ, నొసరగ నుపమింప
రానియుగ్రాటవిలో, ఘనవటవృక్షముగలద
ు, ననవరతము లెండుపక్షులచ్చట నుండెన్.

చ. ఎనయగ నొక్కనాడెఱుకు నెంతయు దూర
ము వేటబోయి చా, ఘనమగు మాంసముల్
ఖగమృగంబులు గైకొనిమ్రుచ్చిక్రిందుగా, జన
వడిబోయె బక్షులు నిషాదునిజూచి విషాద మొం
దుచుం, గనివడిమందిరంబునకు బంధురగంధ
వహాంబుక [illegible]. ౬

వ. ఇవ్విధంబున నవ్విహాగంబులు మహోభయంబు నంబొఱ నేపారం జూచి, యవ్వేటకాడు తనమ నంబున. 3

క. ఈమాంసంబీపక్షుల, నీనాటికి గొంచుబోయి యేనింటికడన్, క్షేమముగ మెసగినేకుమ, జా మున రాపలయునిటను సరభసవృత్తిన్. ౪

వ. అని విచారించుచున్నంతలోన. ౬

చ. కలయగ దామరల్ విరియ గల్వలువాడగ గాం తినెంతయుం, జెలువగు హేమ కుంభముకో జెందిన చేకురు కంటుచాననో, పొలుపగు బద్ధ రాగముకో పొందుగ ముంకెన పువ్వొకో యన, న్నిలజెలువొంద భానుడుదయించె ఘ నద్యుతినిం డెదిక్కులన్. ౧౦

వ. ఈప్రకారంబున ౧౧

క. ఇనుడుదయించినపక్షులు జనియెన్ మఱిమ తకొఱకు జయ్యనసంతన్, మునుకొని యెఱు కావృక్షము, గనుగొనిడగ్గఱకువచ్చికడుముద మలరన్. ౧౨

వ. ఇట్లు గవియుంజనునెంచి తాను గొనిపోవ

యుండెఁ దోఁటయందు జిగిక్రొంబు సత్త్రపుక్రిందం బె
ట్టి యవ్వటవృక్షంబుమీఁదికెక్కె సమకట్టి. ౧౪

క. ఉరులుగొనియమ్మహీజము, నురువడితోనెక్కి
యప్పు డురులం గూర్చెన్, పరుసంగ్రమ్మఱవెఱ
పు ... దిగియొరుకు చెట్టుపాటున నుండెన్

వ. అంత. ౧౫

సీ. పతియును సతియును సుతులతో బహువిధము
ల, కేళి ... చేయుచు ... , యుం
... , ...
... . ౧౬

చ. కలయఁగ ... గొంకక యుం
తయు ... , తళతళ ... ...
... వెల్లను ... ; ... గ
... యుండి ...
... పతివేగము ...
యున్న ౧౭

సీ. పొరిఁబొట్టు గొమ్మపై వ్రాలి పతిరాక, కెదురు
జూచుచుండె నెఱగారు, ... గెసం
త ... ...

సురలుపగిదె. ౧౮

వ. ఇట్లు. ౧౯

క. ఉరులందగిలిన పక్షిని, పెరవోనరగదిగిచి మి
గులవేడుకతోన, య్యోఖుకమాలిపెట్టెం, జి
రతరముగ నపుడు పెద్దచిక్కముకోనన్. ౨౦

వ. ఇట్లు పట్టితెచ్చి చిక్కంబులో బదిలంబుగా బె
ట్టి రెండవపక్షి నురులొడ్డ నుద్యోగించునెడ న
తిదారుణంబై నవర్షంబుకుండ గుమ్మరించినభం
గింబాపుల నేలాడగట్టి నట్లుం గురియ న
వ్వానచే నయ్యోరుకు తడిసి కాలుం జెయ్యా
డనేరక నరంబులుగ్గువట్టి వడవడవడంకుచు న
వ్వటవృక్షంబు క్రిందటం బడియున్నంత మ
గకపోతంబువచ్చి తనమందిరద్వారంబున మ
నువంబొడగానక వ్యాకంబున దలపోసి యిట్ల
నియె. ౨౧

క. నేనిటువచ్చిన వేడుక, మానిని నాకెదురువచ్చు
మనమలరంగా గానగ రాదటు పోయెనొ,
నేనెటు వెదుకంగ బోదు నెక్కడ జొత్తున్.

వ. అని విచారించియు, నెలంకొల వృక్షంబులన్ని

యుం గలయు గుణిమృరిలత్రానుంజ ప్రాంజంబులం
బరామశింంచి తానున్న వృక్షికొమ్మచుట్టుందిరి
రిగివచ్చి, కొమ్మరో, పుత్రపీబొమ్మరో నాయుద్ద
గుమ్మరో యని రమ్మని బీరుచు. చూరుచు వారు
చు నలసి సొలసి జాలిందూరి యిట్లని పగవం
దొడంగె. 23

సీ. ననువాసియెన్నడు నాతినో నెటుగని దెయు
బోయున్నదో యిందువదన, యెంతదవ్వేగె
నో యేలరాకున్నదో త్రోవయెఱుంగదో తో
డులేక, వర్షంబు కతమున వణకుచు నెచ్చో
ట రాలేకయుండెనో రమణిభీతి, దెపుడా
గాన కేతెరవున జిక్కెనో దగ్గరననుజూచి దా
గినదియొ, యెందువెదకిన బొడగాన దింతి
యిపుడు, పెద్దకాలంబు నిమ్మరిణి బ్రేమతోడ,
నాశ్రమము జేసియుంటిని యతివగూడి, చెన
టి దైవంబు తుదనెంత శేశెనకట. 24

క. పతిలేని విభవమేటికి, పతిలేని గృహంబు లేల
సంపదలేలా, పతిలేనిసుతులవేటికి, పతిగల్గిన
పతికిసకలసౌఖ్యము గల్గున్. 25

సీ. పండితీపా మృదువైన ఫల వృక్షములయందు
బొదలుచు దనమేను బొందజేర్చు, గలలోన
నైనను గపటమెరుంగదు మారుత్తరంబీదు మ
గువనాకు, వనమృగంబులతోడ వాదులాడగబో
దు నిమిషంబునను బాసి నిలువలేదు, కడకంట
నైనను గనుగొనబోదన్య పురుషుల దిక్కుగాన
బుణ్యాచరిత, ప్రాణనాయక నాయభిమాన
ధనము, వినుతగుణవతి యతిసాధ్వి విమల క
మల, నయనబంధుర దివ్యసుందరి లతాంగి,
మానవతినాకు నెన్ని జన్మములగలుగు. ౨౬

సీ. సర్వంబుగల్గిన సతిలేనిపురుషుండుని ర్వాహమ
తిజూడ నిష్ఫలంబు, నాదరంబున గూతురనుది
నంబు నుత్సుకశాంతి జేయగమాత సారసాక్షి,
దుఃఖంబుమాన్ప నుద్ధతగతిని జెప్ప సంసారజ
లధికి సఖియదెప్ప, పరమమిత్రము పాపభయ
ములు దొలగింప మతిజెప్పుచోటను మంత్రిమా
రి కూర్చుచోట భార్యకువలయదళనేత్రి, త
నదుపనులు సేయ దరుణిదాసి; భావజాత కేళి
బరగినచోనేశ్వరోపమునుద్ధరింపజెలియగాదె.

సీ. వివిధార్థములు గూర్చి విభవంబు నొందింప గో
పంబుమూస్వంగ గూడితిరుగ ధర్మమార్జింపంగ
దరుణులబోషింపగా మిత్రఫలములగతులదెలు
ప గూడిరమింపంగ వేడుకఫుట్టింపగాని త్రో
వలయందు గాదనంగ మధురోక్తి హితవుగా
మాటలు వినిపింప పుణ్యంబు జేయుంగ బుద్ధిజె
ప్ప నిలజతుర్విధపురుషార్థములకుజాల మూల
మనుకాలమగుకాంత ముక్తికాంత, కలుగ నేర
దు కులకాంతవలన సుతులు గానకున్నంగ గ
ల్గనైన గానితనకు. ౨౮

క. కులసతిని వాసియిప్పుడు నిలువంగాజాల వొ
క్కనిమిషమునాకున్, నెలయుమ్యో దినము తలవగ
నలినాయతనేత్ర బాయుసా బ్రతుకేలా. ౨౯

గీ. చల్లచూపుల నింతిని చక్కదనము ముద్దుగు
లుక్కడు పలుక్క నీముద్దుమోము కన్నులారంగ
మజీచూడ గలిగెనేని వసుధలో నది భాగ్య వశ
ముగాదె. 30

గీ. ఎవరటుస్నానవో పలుక్కదేయింతినేడు కోప
మా నిప్పు నేమంటె కోపులాంగ రాగజేసుద్దు మ

బుజ్జి రాజ్యలక్ష్మి కలికి ముద్దుల గుమ్మ బంగారు
బొమ్మ. ౩౧

వ. అనుమతియును సూర్యుండు లేనిపగలును, చం
ద్రుండు లేని రాత్రియును, గోపాలుడు లేని గోమందయును రాజులేని రాష్ట్రంబును మంత్రిలేనిరాజ్యంబును, మంత్రులులేనిసంపదయును బతిలేనిసౌందర్యంబును పతిలేనిగృహంబును, సౌఖ్యంబులేనిసంసారంబును గురువులేని విద్యయును నిస్సారంబని యిట్లనేక ప్రకారంబుల నప్పక్షినాథుండు విలపించుచుండెనంత నప్పుడా రోదనంబువిని యక్కొంబుతో నున్న కపోతనాయిక తనప్రాణనాథున కిట్లనియె.

మ. వినుమా చెప్పెద ప్రాణనాథ యిక నీవింతేల జాలింబనీ నీవే నీవే సుతుల్ గ్ర యయ్యాటకు సానందంబున నైన్ బట్టి రాసవంచుక కొంబుతో నట్టు క్రొన్ని పోసున్నాడు దుర్వ్యాధుండు, తనద్రోహంబున ద్రా
యు నద్దాన ప్రార్థింపగా కక్కిని. ౩౨

క. ఎనసిరయొకకిరాతుండగ, నినుఁజూపగ నుండి
మిపటు చెప్పయుగాలంబును వినుము దైవమింతటు,
[illegible]. ౩౩

వ. అనినం గపోతికి గపోతం బిట్లనియె. ౩౫

ఆ. నిలువలేను నేనునిమిషంబు నినుబాసి, యెంత
జేసెనెఱుకు నెఱుకమాలి పక్షియనీవులేని సకల సౌ
ఖ్యములేల ప్రాణమేలయింక బ్రదుకనొల్ల. ౩౬

వ. అని యిట్లు విహంగపుంగవుండత్యంత చింతా
క్రాంత స్వాంతుండై విహ్వలీయుండై సంతతో
పసమేయునాయుష్మత్సంబగు సర్వస్వంబున హా
హాకారంబుతోఁ బడబడవడంకుచు సన్నిపాటుండు పిపా
సింటుచు విల్లవిల్లగాలేచి యుత్క్రమింప నిలిచి కొ
మ్మపున్న యుత్క్రపోతంబు నుద్దేశించి. ౩౭

క. నాతిప్పు గాడికాపుక, పోతము సరి దాఘడింపను
గపోతపోతంబుల, నాతికి నేయిక్కాలతిక, నీతిపోషణ
ప్రతిప్పు నేనిక నెట్లున్. ౩౮

వ. అని యాత్మకుంతంబు మహాకోపంబునం బలికి
నన్ని నిరాకాపమండయి తన్ను గావ స్వజిదికుక్కుతే
మిం జేసి మిగుల వగలంబొగులుచు పక్షిరాతుండు
శీతాధిక్యంబునంగఱచఱిణంబుబాడక నేలంబడియు
లుగుచుండెనంతట వానియందలి దయారసంబున న
య్యంగనాదిహంగింబు బుభుక్షవిహంగంబుతో నతి

విసయంబున సిక్కెనియొ. ౩౯

క. ధరఫూర్వకృతముదప్పదు, పురహరుడును గమలభవుని పునుకంగుడిచెన్, మరిమనుజులెంతవారలు, నరయగ నేనెంత దాస నైసనుపినుమా. ౪౦

లయగ్రాహి. లీలనెయి గ్రాలుచును గాలఘన జాలములు నేలయును నింగియును బోలగనరాకన్, వ్యాళిపుల వ్రేలిదిన లీలనడిగాలి పడిజాలిగొలుపన్నే రయ మెలిమిగవానన్, జాలునుగా నురియజాలిపడి నెన్నే ...

క. ...

దచ్చి ...

క. తనుజంప వచ్చినాడని ...

మానిమ్మ నతోడం, జనియున్న దచ్చి ... తరమతి ... గారుణ్యానిధే. ౪౩

క. అనిపల్కి ...

...

సమాచారం దెలిసి మోదకలితుండయ్యెన్. ౪౪
వ. అంతనా శకుంతకాంతుం డత్యంత సంతోషభ
రితుండై తనసతికి నతిగారంబార నిట్లనియె. ౪౫
క. తనుజంపలేక యిప్పుడు, తనసతినిం బట్టిచంప
దలచినవానిం గనిపంపవలె హుటాహుటి, గొన
కొని యెట్లయిన గావగూడదుతరుణీ. ౪౬
సీ. మనమున వాక్రాన మహిమండలంబులోన
నీతనికెన్నడు నెగ్గుసేయ, నరులకు జొరరాని సురు
తరాటవిలోన నీవృక్షముపై మనమిద్దఱమును సుఖలీల
నుండంగ సుదతిరో మృత్యువై యీకిరాతుం డిటకే
లవచ్చె వచ్చెనుగాకేమి వనజాక్షి దయలేక యీకి
కేటికి గూటసురులుదీర్చె, నిన్ను బట్టిజంప నెరిజూచి
యుద్దరి, బాయజేసినట్టిపావకముఁ,గావుమనుచు నే
లకమలాక్షి బలికెదు, చావనిమ్ము వీనిగావనేల. ౪౭
వ. అనినంజిక్కములోనున్న కపోతి యిట్లనియె.
క. బిఱునుతనముడిగి శత్రుం, దలరంగా గావుమ
నుచు నతిదీనతతో, శరణంబు వేడినను దా బర్గువడి
రక్షించుటధిక పౌరుషమనఘా. ౪౮
సీ. ఆపన్నుఁడైనట్టి యన్యనాథుల చేత గోరుచు

నున్నట్టి గోగణంబు, బహిహింసమూనెడు బరమోప
కారిని సాచారవంతుడైనట్టి ద్విజుని, నాకొన్న వాత
లకతిప్రియోక్తులుపల్కి యన్నంబుబెట్టిన యట్టిఘ
నుని, శత్రుడైననువచ్చి శరణంబువేడినసతనిరక్షిం
చుట యధికపుణ్య' మనిరి గావున నాగ్రహంబుల్లు
మాని, కరుణతోడుత నెఱుకను గావుమయ్య, యిం
దుచేగల్గునీకును నిహపరంబులు, బ్రాణనాయక న
న్మి నాపలుకువినుము. ౫౦

వ. అనిన గపోతంబిట్లనియె. ౫౧

సీ. పచ్చకర్పూరంబు పాదుగా నొనరించి ముద
మొప్ప వెల్లుల్లి మొలకబెట్టి, పన్నీరుబోయుచు బరు
వడిబెంచిన బూనిదుర్గంధంబు మాననట్లు, నీపాప
కర్ముని దీపింపనుపకార మెంతయు జేసిన నేమిగ
ల్గు, మంచిగుణంబులు మాటికిగల్గునె యెంచదుర్గు
ణములు హెచ్చుగాక, మనలబట్టిజంప మదిలోనద
లచిన జెలగిదైవమిట్లు జేసెనీని, గరుణతోడ నింక
గావుమటంచును, బల్కనీకుదగునె పద్మనయన. ౫౨

వ. అదియునుంగాక. ౫౩

మత్తకోకిల. చాలపాదుగ జేసి తేనియ శర్కరన్

మిళితంబుగా, నేలపోయుచు దేహసిద్ధిను సుదృఢ
మొప్పగనంతటన్, చాలమేలుగుపాలుబోసిన భామ్య
నేర్చునుచేదుమే, ల్లేలుదుష్టుని గౌరవమంటిని మేలుజే
సిన మేలశే. ౫౪

గీ. పాముకానలకును బాలుబాలగబోసి, పెద్దత
దవుభక్తిబెంచ నేని ఫణులకోరలందుబాయు నేవిష ము
ట్లు నెంత మేలుదోగిహి యేమిరియెఱుగు. ౫౫

వ. అని మఱియు యిట్లనియె. ౫౬

క. శునకంబుకాలుగఱచిన, గనుగొనినుఱిదాని
కాలుగఱువందగునే, చెనకెఱుకు నెఱుక మాలిన
వినుమా నీమంచితనము విడువందగునే. ౫౭

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. ౫౮

శా. ఏలామాటలు వేయునింక సభిపాయేపారని
న్వేడెదన్ జాలానొచ్చిన యీనిషాదుగరుణాన్ సం
జీవితుం జేయవే యాలస్యంబొనరింపబోక ధరలో
నాసక్తితోనంతయున్, భోలంగాచినదివ్యలోకమిల
నుద్యోగంబునీక బ్బైడెన్. ౫౯

వ. అనినం గపోతికి గపోతమిట్లనియె. ౬౦

చ. అనఘాయువచ్చి యీనరకులాక్షము దేహము

శోకుదీర్చినా' స్టనియెడునిన్ను గొంచుమఱిజయ్యాన
సింటికిఘాతుక్రూరుడై' దనునుపిబోలె ఘోరదురిత
స్ఫుటవ్యాతుక్కటిపోత్కటుండు న' చ్చెనటికిమేలు
సేయుమనిజెప్పగనేటికినీకుభామినీ. ౬౧

వ. అనినం గపోతంబున కక్కపోతి యిట్లనియె.

చ. విను మొకడేగ వెంబడిని వేగమెపాఱ గపో
తమంతయున్, మనమునభీతినొంది శిబిమాటునకే
గమహీశ కావవే, యనిన గువ్వకైతన సముంచిత దే
హపుమాంసఖండముల్' ఘనముగగోసి డేగకిడిగ్రై
కొనిగువ్వను గాచెదయ్యానన్. ౬౩

వ. అదియునుం గాక తొల్లియనేక మహానుభా వులుదపుతిమ మేనిచర్మంబు లొలిపించి యిచ్చిఖ్యా తింబొందిరిగావున నీవీయెఱుకను రక్షించియిహప రసాధకంబైన శ్రేయోవృద్ధినొందుమనిన నట్లగా క యనుచుం గపోతంబు భక్తిమార్గంబునం బోటి లోపలముండుచున్న యగ్నిం జేరంబోయి కొంతం గాలియు గొంతం గాలకయున్న కొఱివిని తన తుండంబునం గఱచికొనితెచ్చి శుష్కకాష్ఠంబులు భోగిపగాబెట్టి యనలంబు బ్రజ్వరిల్లం జేసె నప్పుడు

వైశ్వానర శిఖాభాగ సమూహంబులయ్యెఁబుకువాని శరీరంబున సోకిన నరం బు ల క అ కు వ ద లి వణకు దీరిదేహంబు తెలిపినోండె. ౬౪

చ. సోకెడుమంటచేత నతిసోంపుగ దేహముగా చి కాచియూ, కాకసు జీవ మొందియు దగంగ గిరా తుడు పక్షికిట్లనుం, జీకటబాపిక౧మ్మఁజసజీవితు జేసిన పక్షినాథ నే నాకటజిక్కనాడనిక నన్నముబెట్టుము సీవునావుడున్. ౬౫

క. అడవుల గొండలయందును, సుడువక యేరు కొనితినుచునుండెడిమాకుం గడుపులుగాడెలుగావే యెడపకయన్నంబు నెఱుక యెక్కడ దొరకున్ ॥
౬౬ ॥ అనిని నవ్వేటకాడు మఱల నిట్లనియె ॥ ౬౭ ॥
క ॥ ఆకటికివెఱచికన్నులు । జీకటిగదియంగ దొడ గె జిక్కతినిపుడున్ । వీకచెడివిడుతుబ్రాణము । బో కంతటికుడుపుబెట్టి బ్రోవుమునన్నున్ ॥ ౬౮ । వ ॥ అ నిన గపోతం బయ్యెఱుకువానితో నిట్లనియె ॥ ౬౯ ॥
క ॥ వినుమోయెఱుకా జెప్పెద । నొనరగమడి వెఱపు మాని యురుతరలీల । న్నను భక్షింపుమటంచని । యనలము సొమ్మరితి ప్రాణమప్పుడు విడిచెన్ ॥ ౭౦ ॥ గీ॥

పడినపక్షిఁ జూచి ప్రాణంబుఝల్లన । నధికమూర్ఛనొం
దియపుడు దెలిసి । పట్టితెచ్చినట్టి పక్షి నీక్షించె । క
రుణతోడ నెరుకు కలుషముడిగి ॥ ౭౧ ॥ వ ॥ ఇట్లు ॥

చ ॥ చిక్కఁడుములోన బిట్టుగని చిత్తములో దయబుట్ట
నిట్లనుం । జక్కఁగ నిన్ను బట్టి మఱిచాలఁగ పాపము గ
ట్టికొంటిని । వెక్కఁడనైన వేగముగ నేగుము నిన్వ్యైతు
తున్ ఖగంబులన్ । నిక్కఁవమూఁపగాఁగలసి నెమ్మది
నుండుము సమ్ముదంబునన్ ॥ వ ॥ అనిన సక్కఁపోతి
యెఱుకువానితో నిట్లనియె ॥ సీ ॥ పక్షులు నాకేల ప్రా
కృతిబాంధవులేల రక్షింపబతి లేని రాజలక్ష్మేల । బిదు
కేలసుఖమేల బలికింపదనకును జగతిలో నిష్ఫలజన్మ
మేల । పెండ్లిండ్లనోములు బేరంటములయందు విధవ
లబలువపు వేయునేల । బాహ్యవేళలందయు బిక్షు
వులు మేలొఁగని తోలుత జూడరు మహాదోషమనుచు
గమనంబువేళలగనుగొన వారికి బోయిన పనులే
మిపాందుగావు । యెంతగలిగియున నీడువారంద
రు మాతలువిరుతురుప్రీతిమాలి । చుట్టములు జూతు
రెంతైన జుల్కఁగాను । మాటలెరుగనిచిన్నారి బోటినైన
న । గానదుఃఖాబ్ధిమునిగెడుకంటె వేగ । నగ్ని బడమే
లు తలపోయనత్తవలకును ॥ క ॥ విడిచెదవేని పయో
మతి । గడ్డవడి విడుపు మదీశు కడకేగియు నే । వి
డిచెదప్రాణమునిభుతో । నెడసేయక నుమవకుండ
నిష్ఫుడగనవయిన్ ॥ వ ॥ అనిన నమ్మొగ్గాకు తనమ

బున నాశ్చర్యంబునొంది చలంబునం బట్టినేన ధికపా
తకుండనైతినని కొంతచింతించి యెక్కుడ్కైన బ్రతు
కఁబొమ్మనుచు జిక్కంబులోనున్న కపోతిని విడిచి ॥
పెట్టెనంత ॥ క ॥ విడిచిన వెడలికపోతియు । కడు వే
డుకతోడ విభునికడ కేగియు । బడిబడివడివడినడ
నడ । నెడపక ధైర్యంబుబూని యెంతయుభక్తిన్

మాలిని ॥ భరితసుజనయోగాభామినీవామభాగా
స్ఫురిత గగనవేశాభూరికారుణ్యదేశా । సురుచిరమ
తిపాత్రా సూర్యచంద్రాగ్ని నేత్రా ॥ వ ॥ అని యిష్ట
దేవతాప్రార్థనంబు జేసి మఱియును ॥ చ ॥ హరిహ
రవాగధీశులను నర్కునిజంద్రునినత్తమాపులన్ । నె
రయగదల్లి దండ్రులను నిక్కువమారభజించి మ్రొ
క్కుచున్ని రువున బ్రాణనాయకుని నిమ్ముగ నెమ్మది
నొప్పనిల్పితానరయక గౌరినోచి వడినద్భుతవైఖరి
నగ్నిబోబడెన్ ॥

వ ॥ ఇవ్విధంబున ॥ క ॥ మతిదలక కమజేసతినిజ
పతిదలచుచు పరమభక్తిభావకశిఖలం । దతిముదమున
వడిజొచ్చెను । బతిగానక దిగులుకొనుచు బ్రాణము వి
డిచెన్ ॥ వ ॥ ఇట్లువిహంగమిథునంబు నగ్నిలోనంబ
డి ప్రాణంబులు విడిచిన నయ్యెరుక పరిమితంబైన
యద్భుతంబునొంది యజ్ఞానంబువిడిచి సుజ్ఞానంబు
గొని తనమనంబునం గడువితర్కించి యిట్లని

ఱొ॥ ఉ॥ ఎన్నఁడురానికారడవి కేటికివచ్చితి వత్తు
గాక నా। కెన్నఁడుగానరానిగుణకీర్తుఁలు తోఁడుత
నున్న పక్షులన్। బన్నుగబట్టిచంపితిని పాపముగట్టి
తినేఁడు దైవమా। యెన్నఁగరానిదుష్కృతము నేఁగతిబా
యఁగ నేర్తుఁ నకటా॥ సీ॥ తనుజంపవచ్చినాఁడనిత
లంచక మదిదయగల్గి యీపక్షి ధర్మఁబుద్ధి। ననుజూ
చిహాసఁబుననుజాల గికుఁ నవినయంబుగాఁబో
ణవిభునితోఁడ। ననలంబు దెమ్మన్న నవుగాక యనియ
గ్ని శీఘ్రంబుగాఁదెచ్చి సీతుమాని। యాకటఁజిక్కిఁ నే
నాహారమడుగంగ మరిమాకునన్నంబు దొరకదను
చు। దన్నుఁదినమనియగ్నిలోఁ దానుబడిన। బక్షివె
డలియు వేగంబ బతినిగూడి। సహగమనమాచరిం
చె నిశ్చయముగాగ। జెలగినా దేహమిప్పుడురక్షిం
పనేల। విడిచెదను బ్రాణమిప్పుడు వీనితోడ॥ వ॥ అ
ని దేవాదిదేవుండగు నమ్మహాదేవునుద్దేశించి॥ క॥ పు
రహర శంకరయీశ్వర। గరళగళదయాపయోధి
గౌరీరమణా। హరసర్వేశ్వరయనుచును దిరముగ
నయ్యోఁబుకువాఁడుదృఢ నిశ్చయుఁడై॥ గీ॥ ఇట్టికష్ట
మైన యీబ్రతుకేలని। కరము మెఱయ శుష్కకా
ష్టచయము। బోగ్వుపెట్టియట్టి భూరితరాగ్నిలోఁ।
బడియె వెరుకువాఁడు పరమభక్తి॥ ౫౯॥ వ॥ ఇట్లయ్యో

నకు జేరిరని శ్రీరామచంద్రుండు సుగ్రీవునితోఁ జె
ప్పినవిని పరమహర్షసమేతుండయ్యె. క॥ జలనిధు
లు జంద్రసూర్యులు । గులగిరులును రాముకథలు
గుంభనిమిచన్ గలకాలమునీకథవ ధీరులుచుండుబి
కాశమానదక్షతరలీలన్ ॥ ౯౧

మాలినీవృత్తము.

విమలకమలనేత్రా విశ్వవిఖ్యాతసూత్రా ।
కమలకరసుమిత్రా కంధరశ్యామగాత్రా ।
సమరవిజయశీలా సర్వలోకైకపాలా ।
భీమసభీమరకాళీ పాహిమాం దేవపాళీ॥ ౯౨

సీ॥ ఇవ్వసుంధరయందు నిండారియుఃప్రయ్యా
యను భాగవతశిఖామణి గలండు
అమ్మహామహునకు నగ్రసూనుండయిన
కోనయ్యబహుకళాకోవిదుండు ।
న్వవైష్ణవోత్తమునందుదయించిన
వరహాలుసుగుణాలవాలు డరయ ।
నతనిపుత్రుండు గోనయనామధేయుండు
దనపిన్న తండ్రి తాతయ్యసూరి ।
నందనాగ్రేసరుడుజగన్నాథయార్యు ।
ననుమతమును చేగపోతవాకమునుపూరవ
కవిరచితమయిన యిమ్మహాకావ్యమందు
దప్పుపీకిం మఱిదిద్దె నొప్పిడఘుగ ॥